

28 Φεβρουαρίου, 1995

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

[ΠΙΚΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ/στές]

ΕΥΘΑΛΙΑ ΒΟΥΝΟΥ,

Εφεσείουσα,

v.

ΑΝΔΡΕΑ ΒΟΥΝΟΥ,

Εφεσίβλητου.

(Έφεση Αρ. 35).

Οικογενειακά Δικαστήρια — Δικαιοδοσία επίλυσης διαφορών προσωπικού θεσμού — Δικαιοδοσία κατ' Άρθρο 17 του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου του 1990 (Ν.23/90).

Λέξεις και φράσεις — “Οικογενειακές σχέσεις” — Εύρος έννοιας — Δικαιοδοσία επίλυσης διαφορών οι οποίες αφορούν οικογενειακές σχέσεις. 5

Συζυγική στέγη — Κινητά συζυγικής στέγης — Δικαιοδοσία παραχώρησης κατοχής και χρήσης στον ένα από τους συζύγους μετά τη διάσπαση του γάμου — Χρονική διάρκεια διαταγμάτων δυνάμει του Άρθρου 17 του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου του 1990 (Ν. 23/90). 10

Περιοριστική αυτοτέλεια των συζύγων — Επηρεασμός δικαιοδοσίας του Οικογενειακού Δικαστηρίου στην άσκηση δικαιοδοσίας κατ' Άρθρο 17 του (Ν.23/90) — Έκταση δικαιοδοσίας στην επίλυση θεμάτων που άπτονται της κινητής περιουσίας των συζύγων. 15

Απαγορευτικά διατάγματα — Εξουσία έκδοσης από τα Οικογενειακά Δικαστήρια.

Δικαιοδοσία — Συντρέχουσα — Δυνατότητα αναστολής διαδικασίας ενώπιον ενός δικαστηρίου και παραπομπή του θέματος για εκδίκαση από άλλο. 20

Με την έφεση αυτή, η εφεσείουσα προσβάλλει απόφαση του Οι- 25

κογενειακού Δικαστηρίου, ότι δεν είχε δικαιοδοσία να εκδικάσει αίτησή της, με την οποία ζητούσε διάταγμα που να διατάσσει τον εφεισβλητό πρώην σύζυγό της να της παραδώσει κινητά που βρίσκονταν στην οικογενειακή κατοικία, ότι δεν μπορούσε να εκδώσει διάταγμα κατανομής ή/και παραχώρησης της χρήσης όσων συμπεριλαμβάνονταν σε επισυνημμένο κατάλογο για χρήση της ίδιας και των δύο θυγατέρων της λόγω επελθούσας διάλυσης του γάμου και ότι δεν είχε δικαιοδοσία να εκδώσει διάταγμα το οποίο να τον διατάσσει να της παραδώσει αυτοκίνητο μάρκας Μερσεντές 280 S.E. Το αυτοκίνητο ήταν εγγεγραμμένο επ' ονόματι της. Το Δικαστήριο δεν απέρριψε την αίτηση, αλλά την παρέπεμψε για εκδίκαση στο Επαρχιακό Δικαστήριο.

Ο εφεισβλητός αναγνώρισε ότι ένα μέρος των κινητών αποτελούσε περιουσία της εφεσείουσας, άλλο κοινή και τρίτο δική του περιουσία. Διεκδίκησε το αυτοκίνητο σαν περιουσία του και με ανταπαίτηση αξίωσε την επ' ονόματι του εγγραφή του, καθώς και την επ' ονόματι του εγγραφή του ενός δευτέρου ενός οικοπέδου που επίσης ήταν εγγεγραμμένο επ' ονόματι της εφεσείουσας.

Η εφεσείουσα, πρόβαλε ότι η αίτηση αφορά θέμα οικογενειακών σχέσεων και εντάσσεται στο δικαιοδοτικό πλαίσιο του Άρθρου 17 του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου του 1990 (Ν.23/90), ενώ ο εφεισβλητός υπέβαλε ότι η απόφαση του Δικαστηρίου ήταν ορθή ως προς το δικαιοδοτικό του πλαίσιο αλλά με αντέφεση προσέβαλε το μέρος της απόφασης με το οποίο αναστάληκε η διαδικασία και διατάχθηκε η παραπομπή της υπόθεσης στο Επαρχιακό Δικαστήριο.

Αποφασίστηκε, ότι:

- (1) Η δικαιοδοσία επίλυσης διαφορών επί θεμάτων προσωπικού θεσμού, ουδέποτε περιλάμβανε περιουσιακές διαφορές και αυτό αντανακλάται στις πρόνοιες του Άρθρου 111 του Συντάγματος, η δε τροποποίησή του με το Ν.95/89 δεν επέφερε ουσιαστική διαφοροποίηση στον τομέα αυτό.
2. Η δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου που παρέχεται με το Άρθρο 17 του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου του 1990 (Ν.23/90), περιορίζεται στα θέματα που καθορίζονται στα εδάφια (1), (2) και (3).
3. Δεν υπάρχει περιορισμός στην εμβέλεια και χρονική διάρκεια των διαταγμάτων που προβλέπονται από το Άρθρο 17 του (Ν.23/90) και αφορούν οικογενειακές σχέσεις.

4. Η δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου εκτείνεται και σε θέματα που σχετίζονται με τις οικογενειακές σχέσεις.
5. Ο όρος “οικογενειακές σχέσεις” καλύπτει οικογενειακές αστικές διαφορές που εμπíπτον στον κλάδο του οικογενειακού δικαίου. Διακρίνονται σε προσωπικές και περιουσιακές. 5.
6. Οι διατάξεις του Άρθρου 17 του (Ν.23/90) ανάγονται σε θέματα οικογενειακών σχέσεων και με τις πρόνοιες του ρυθμίζονται θέματα που άπτονται της διαβίωσης της οικογένειας μετά την κατάρρευση του γάμου. 10
7. Το Άρθρο 14 του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμου του 1991 (Ν.232/91), δεν περιορίζει την ισχύ διατάγματος που εκδίδεται βάσει του Άρθρου 17 του (Ν.23/90) σε τριετή περίοδο μετά τη διακοπή της συμβίωσης ή τη λύση του γάμου που μπορεί να συμβεί νωρίτερα. 15
8. Το αντικείμενο του Άρθρου 14 του (Ν.232/91) είναι αποκλειστικά η ρύθμιση της συμμετοχής των συζύγων στην αύξηση περιουσίας που επέρχεται μετά το γάμο και αναφέρεται αποκλειστικά στα θέματα που πραγματοποιείται χωρίς να περιορίζει με οποιοδήποτε τρόπο τη δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 17 του (Ν.23/90). 20
9. Η περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων που προβλέπεται στο Άρθρο 13 του (Ν. 232/91) αφήνει αμετάβλητη τη δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 17 του (Ν. 23/90). 25
10. Το Οικογενειακό Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να επιληφθεί του αιτήματος της εφεσείουσας να διαταχθεί ο εφεσίβλητος να της παραδώσει τα κινητά της συζυγικής στέγης στο βαθμό που αφορά τα αναγκαία για τη διαβίωση της ίδιας και των θυγατέρων της μετά τη διάσπαση του γάμου και στο βαθμό που αφορά την κατανομή κινητών που ανήκουν και στους δύο. 30
11. Η αρμοδιότητα του Οικογενειακού Δικαστηρίου να επιληφθεί του επιδικίου θέματος κρίνεται με αναφορά στο χρόνο που εγείρεται το ζήτημα ενώπιόν του. 35
12. Το διαζύγιο δεν αποστέρησε την αίτηση του αντικειμένου της. 40
13. Η δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου κατά το εδάφιο (2) του Άρθρου 17 του (Ν.23/90) εκτείνεται στην επίλυση κάθε

θέματος που άπτεται της κινητής περιουσίας των συζύγων που μπορεί ν' αποτελέσει το αντικείμενο διαταγής κάτω από τις πρόνοιες του, περιλαμβανομένης και της ιδιοκτησίας κινητών.

5 14. Το Οικογενειακό Δικαστήριο έχει εξουσία έκδοσης απαγορευτικών διαταγμάτων σύμφωνα με το Άρθρο 32(1) του περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960 (Ν.14/60).

10 15. Αντικείμενα που δεν είναι οικιακά, η χρήση των οποίων μπορεί να κατανεμηθεί βάσει του Άρθρου 17(2) του (Ν.23/90) ή κινητή περιουσία που δεν ανήκει και στους δύο συζύγους, η χρήση της οποίας μπορεί να κατανεμηθεί δυνάμει του Άρθρου 17(3) εκφεύγουν του δικαιοδοτικού πλαισίου που καθορίζει το Άρθρο 17 του (Ν.23/90).

15 16. Μόνο σε περιπτώσεις συντρέχουσας δικαιοδοσίας παρέχεται η δυνατότητα αναστολής διαδικασίας ενώπιον ενός δικαστηρίου και παραπομπή του θέματος για εκδίκαση από άλλο.

20 Έφεση και αντέφεση επιτυγχάνουν εν μέρει.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

25 *Σεβεγέπ Λτδ ν. United Sea Transport and Another (1989) 1(E) Α.Α.Δ. 729,*

Δαδακαρίδης ν. Δαδακαρίδου (1990) 1 Α.Α.Δ. 566,

Miltiadous ν. Miltiadous (1982) 1 C.L.R. 797,

30 *Ελληνική Τράπεζα Λτδ (1994) 1 Α.Α.Δ. 87.*

Έφεση.

35 Έφεση από την αιτήτρια κατά της διαταγής του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Καρατσής, Δ. Οικ. Δικαστηρίου) που δόθηκε στις 30/6/1994 (Αρ. Αίτησης 216/92), με την οποία αναστάληκε η διαδικασία ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου αναφορικά με τις θεραπείες Α και Γ και απορρίφθηκε η θεραπεία Β λόγω του ότι ο γάμος των διαδίκων λύθηκε μετά την καταχώρηση της αίτησης.

40

Κ. Δημητριάδης με Χρ. Μαυρονικόλα (δ/δα), για την Εφεσείουσα.

Στ. Ερωτοκρίτου (κα), για τον Εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής. 5

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Μετά τη διακοπή της συμβίωσης της εφεσείουσας και του εφεσιβλήτου, η εφεσείουσα αποτάθηκε στο Οικογενειακό Δικαστήριο για την έκδοση τριών διαταγμάτων αναφορικά με την ιδιοκτησία και χρήση της οικοσκευής και ενός αυτοκινήτου εγγεγραμμένου επ' ονόματι της εφεσείουσας το οποίο είχε στην κατοχή του ο εφεσίβλητος. Οι θεραπείες τις οποίες ζητούσε, ήταν οι ακόλουθες: 10

“Α) Διάταγμα και/ή απόφαση του Δικαστηρίου διά της οποίας να διατάσσεται ο καθ' ου η Αίτηση να παραδώσει στην Αιτήτρια τα κινητά πράγματα τα οποία περιέχονται στον επισυνημμένο Πίνακα “Α” και/ή να της επιτρέψει να τα παραλάβει από το διαμέρισμα αρ.2, Πολυκατοικία “Λ”, Κάσου 22, Λευκωσία. 15 20

Β) Διάταγμα και/ή απόφαση του Δικαστηρίου για κατανομή και/ή παραχώρηση της χρήσης των κινητών πραγμάτων του Πίνακα “Α” στην Αιτήτρια και τις ανήλικες θυγατέρες της Κυριακή και Αγγελική Βουνού. 25

Γ) Διάταγμα του Δικαστηρίου διά του οποίου να διατάσσεται ο καθ' ου η Αίτηση να παραδώσει στην Αιτήτρια το αυτοκίνητο μάρκας Μερσεντές 280 S.E. με αριθμό εγγραφής UQ 844.”. 30

Η περιουσία την οποία διεκδικούσε η εφεσείουσα βρισκόταν στην κατοικία όπου διέμενε η οικογένεια πριν το χωρισμό. Μετά τη διακοπή της συμβίωσης η μητέρα και οι δυο θυγατέρες του ζεύγους εγκαταστάθηκαν στην κατοικία των γονέων της εφεσείουσας. Η κινητή περιουσία τη χρήση της οποίας αξίωνε η εφεσείουσα αποτελούσε, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, περιουσία της ή κοινή περιουσία του ζεύγους. 35

Στην υπεράσπισή του ο εφεσίβλητος αμφισβητεί τους ισχυρισμούς της συζύγου για τα αίτια και τις συνθήκες του χωρισμού. Ως προς την κινητή περιουσία αναγνωρίζει ότι ένα μέρος αποτελεί περιουσία της εφεσείουσας, άλλο κοινή και τρίτο δική του περιουσία. Επίσης, διεκδικεί το αυτοκίνητο ως περιουσία του και με ανταπαίτηση αξιώνει την εγγραφή του επ' ονόματί του. Ανά- 40

λογο αίτημα υπέβαλε και για το ήμισυ ενός οικοπέδου που, όπως και το αυτοκίνητο, είναι εγγεγραμμένο στο όνομα της συζύγου.

5 Κατά το πέρας της κυρίως εξέτασης της εφεσείουσας (αιτή-
 τριας) και μετά από αίτημα του εφεσιβλήτου στο οποίο συμφώ-
 νησε και η εφεσείουσα, το Δικαστήριο επελήφθη ενστάσεων στη
 δικαιοδοσία του να επιληφθεί του επίδικου θέματος ή θεμάτων
 της αίτησης. Το δικαιοδοτικό θέμα το οποίο θ' απασχολούσε το
 10 Δικαστήριο δεν καθορίστηκε επακριβώς. Προκύπτει όμως από
 την επιχειρηματολογία που προβλήθηκε ότι ο εφεσιβλήτος αμφι-
 σβητούσε την καθ' ύλην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να επι-
 ληφθεί του αντικειμένου της αίτησης επειδή αυτό αφορούσε σε
 περιουσιακές διαφορές των μερών.

15 Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι τα επίδικα θέματα που εσυ-
 ναρτώντο με τις θεραπείες (Α) και (Γ) ήταν εκτός των ορίων της
 δικαιοδοσίας του και κατά συνέπεια έκρινε ότι ήταν αναρμόδιο
 να επιληφθεί του αντικειμένου τους. Το Δικαστήριο αποφάνθη-
 κε ότι οι θεραπείες αφορούσαν περιουσιακές διαφορές των συ-
 20 ζύγων η επίλυση των οποίων ανάγεται αποκλειστικά στην αρ-
 μοδιότητα του Επαρχιακού Δικαστηρίου.

Αναφορικά με τη θεραπεία (Β) κρίθηκε ότι αυτή εμπίπτει στη δι-
 25 καιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 17
 του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου του 1990 (Ν. 23/90)
 αλλά δεν επελήφθη του αντικειμένου της επειδή στο μεταξύ ο γά-
 μος διαλύθηκε, γεγονός που αποστέρησε το Δικαστήριο της δυνα-
 τότητας έκδοσης διατάγματος για την επίλυση του θέματος. Η
 30 ισχύς διαταγμάτων, σύμφωνα με την απόφαση, που εκδίδονται βά-
 σει του Άρθρου 17 περιορίζεται χρονικά μέχρι την εκπνοή περιό-
 δου τριών ετών από το χρόνο διακοπής της συμβίωσης ή τη λύση
 του γάμου. Επομένως, θ' αποτελούσε θεωρητικό εγχείρημα η εξέ-
 ταση της αίτησης σε σχέση με τη θεραπεία (Β) εφόσον διάταγμα που
 35 θα μπορούσε να εκδοθεί, δε θα είχε πρακτική σημασία.

Παρά την απόφαση ότι τα επίδικα θέματα στα οποία αναφέ-
 ρονται οι θεραπείες (Α) και (Γ) εκφεύγουν της αρμοδιότητας του
 Οικογενειακού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο δεν διάταξε την
 απόρριψή τους αλλά την αναστολή της διαδικασίας που αναφέ-
 40 ρεται σ' αυτά και την παραπομπή τους προς εκδίκαση στο
 Επαρχιακό Δικαστήριο. Έρεισμα για την απόφαση αυτή αντλεί-
 ται από τις πρόνοιες της Δ.33 θ.10 των Θεσμών Πολιτικής Δι-
 κονομίας που προβλέπει ότι αν καταφανεί στο "Δικαστήριο" ότι
 η αγωγή έπρεπε να είχε εγερθεί ενώπιον άλλου δικαστηρίου, η

αγωγή δεν απορρίπτεται αλλ' αναστέλλεται η διαδικασία υπό τον όρο ότι ο ενάγων θα καταβάλει τα έξοδα του εναγομένου.

Η εφεσείουσα προσβάλλει την απόφαση ως προς το παραδεκτό της αίτησης και επιδιώκει την ανατροπή της, ώστε να καταστεί δυνατή η εξέταση των θεμάτων που τίθενται με αυτή. Είναι η θέση της, ότι η αίτηση αφορά θέμα οικογενειακών σχέσεων και εντάσσεται στο δικαιοδοτικό πλαίσιο που καθορίζει το Άρθρο 17 του Ν. 23/90.

Ο εφεσίβλητος υποστηρίζει την απόφαση. Υπέβαλε ότι η εκτίμηση του πρωτόδικου Δικαστηρίου ως προς το δικαιοδοτικό πλαίσιο του Οικογενειακού Δικαστηρίου να επιλαμβάνεται περιουσιακών διαφορών των συζύγων, είναι ορθή και επομένως η έφεση πρέπει ν' απορριφθεί. Αμφισβητεί (ο εφεσίβλητος) όμως το μέρος της απόφασης με το οποίο αναστάληκε η διαδικασία για την επίλυση των διαφορών που άπτονται των θεραπειών (Α) και (Γ) και την παραπομπή τους προς εκδίκαση από το Επαρχιακό Δικαστήριο. Με αντέφεση επιδιώκει την ανατροπή αυτού του μέρους της απόφασης και συνεπακόλουθα την απόρριψη της αίτησης.

Είναι πρόδηλο ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν ασχολήθηκε με την αρμοδιότητα του οικογενειακού δικαστηρίου να επιληφθεί των θεμάτων που τίθενται με την ανταπαιτήση που αναφέρονται στην ιδιοκτησία του αυτοκινήτου και του οικοπέδου. Το Δικαστήριο μπορεί να εξετάσει την αρμοδιότητά του να επιληφθεί διαφοράς σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Το βάθος για την εξέταση της αρμοδιότητας είναι η διαφορά, όπως καθορίζεται στο δικόγραφο το οποίο προσδιορίζει το επίδικο θέμα [βλ. *Σεβεγέπ Ατό v. United Sea Transport and Another* (1989) 1(E) A.A.Δ, 729].

Η κατάληξη του Δικαστηρίου ότι οι θεραπείες (Α) και (Γ) εκφεύγουν της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου, βασίζεται στη διαπίστωση ότι το Οικογενειακό Δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να επιληφθεί περιουσιακών διαφορών του ζεύγους. Η δικαιοδοσία για την επίλυση διαφορών που ανάγονται σε θέματα προσωπικού θεσμού, ουδέποτε περιλάμβανε περιουσιακές διαφορές, γεγονός που αντανάκλαται στις πρόνοιες του Άρθρου 111 του Συντάγματος. Η τροποποίηση του Άρθρου 111 του Συντάγματος που έγινε με το Ν. 95/89, δεν επέφερε οποιαδήποτε ουσιαστική διαφοροποίηση στον τομέα αυτό. Εξάλλου, η δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου που παρέχεται με το Άρθρο 17 του Ν. 23/90, περιορίζεται στα θέματα τα οποία καθορίζονται στα εδάφια (1), (2) και (3). Στην απόφαση αυτή το Δι-

5 καστήριο κατέληξε παρά την απουσία περιορισμού ως προς την
 εμβέλεια και τη χρονική διάρκεια των διαταγμάτων που προ-
 βλέπονται από το Άρθρο 17, ενόψει των προνοιών του Άρθρου
 14 του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύ-
 10 γων Νόμου του 1991 (Ν. 232/91) και του ερμηνευτικού μέρους
 του ίδιου νόμου (Άρθρο 2). Το Άρθρο 14 παρέχει δικαίωμα για
 τη συμμετοχή στην αύξηση της περιουσίας συζύγου σε περίπτω-
 ση που ο γάμος διαλύεται ή σε περίπτωση διάστασης των συζύ-
 15 γων, η οποία διαρκεί περισσότερο από τρία χρόνια. Διεκδική-
 σεις για την αύξηση περιουσίας βάσει του Άρθρου 14, εγείρονται
 με αγωγή ενώπιον επαρχιακού δικαστηρίου.

Εξετάσαμε με προσοχή τα εγείρομενα θέματα. Η δικαιοδοσία
 του Οικογενειακού Δικαστηρίου προσδιορίζεται στην παράγραφο
 15 3 του Άρθρου 111 του Συντάγματος, όπως έχει τροποποιηθεί από
 τον περί της Πρώτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του
 1989 (Ν. 95/89). Η δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου
 εκτείνεται και σε θέματα που σχετίζονται με τις οικογενειακές σχέ-
 20 σεις. Ο όρος “οικογενειακές σχέσεις” αποτέλεσε αντικείμενο διε-
 ρεύνησης από το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση *Δαδακαρί-
 δης v. Δαδακαρίδου* (1990) 1 Α.Α.Δ. 566 (απόφαση πλειοψηφίας).
 Το Δικαστήριο έκρινε, αντλώντας καθοδήγηση και από την ερμη-
 νεία του αντίστοιχου όρου στο ελληνικό δίκαιο, ότι αυτές καλύ-
 25 πτουν οικογενειακές αστικές διαφορές που εμπιπτουν στον κλάδο
 του οικογενειακού δικαίου. Αυτές διακρίνονται σε προσωπικές
 και περιουσιακές. Και στην περίπτωση όμως των περιουσιακών
 σχέσεων, έντονο είναι το προσωπικό στοιχείο. Αυτό προκύπτει
 από το Σύγγραμμα ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ “ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ”, κάτω από
 30 τον τίτλο “Οικογενειακές Σχέσεις”. Συνάγεται από τη *Δαδακαρί-
 δης* ότι ο όρος “οικογενειακές σχέσεις” περιλαμβάνει και τις περι-
 ουσιακές σχέσεις, ιδιαίτερα στο βαθμό που αυτές αγγίζουν την οι-
 κογένεια. Οι διατάξεις του Άρθρου 17 του Ν. 23/90 ανάγονται σε
 35 θέματα οικογενειακών σχέσεων και με τις πρόνοιές του ρυθμίζο-
 νται θέματα που άπτονται της διαβίωσης της οικογένειας μετά την
 κατάρρευση του γάμου.

Δεν καλούμεθα σ’ αυτή την απόφαση να ερμηνεύσουμε εξα-
 ντλητικά τον όρο “οικογενειακές σχέσεις”, όπως απαντάται στο
 Άρθρο 111 του Συντάγματος, όπως τροποποιήθηκε. Ό,τι πρέπει
 40 να αποφασίσουμε κατά πρώτο λόγο, είναι αν η ισχύς διαταγμά-
 των που μπορεί να εκδοθούν βάσει του Άρθρου 17 του Ν. 23/90
 περιορίζεται μέχρι τη διάλυση του γάμου ή για περίοδο τριών
 χρόνων αφότου διακόπτεται η συμβίωση. Ο Ν. 23/90 δεν περιο-
 ρίζει άμεσα ή έμμεσα τη χρονική διάρκεια διαταγμάτων που

μπορεί να εκδοθούν βάσει του Άρθρου 17.

Αντίθετα, οι πρόνοιες του Άρθρου 17(1) ως προς τη χρήση της οικογενειακής στέγης τείνουν να καταδείξουν το αντίθετο. Το εδάφιο (1) του Άρθρου 17 ρητά προβλέπει ότι αποφάσεις που εκδίδονται βάσει των προνοιών του υπόκεινται σε αναθεώρηση όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις. Γνώμονας για την άσκηση των εξουσιών του Οικογενειακού Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 17(1) και (2) (οικογενειακή στέγη και η χρήση των απαραίτητων για ξεχωριστή εγκατάσταση), είναι η επιείκεια, έννοια συνυφασμένη με τη δικαιοσύνη. Ότι ο νομοθέτης επεδίωξε με τις διατάξεις του Άρθρου 17, ήταν ο περιορισμός στο βαθμό του εφικτού των δυσμενών επιπτώσεων για την οικογένεια από τη διακοπή της συμβίωσης. Οι ανάγκες για την ισορροπημένη, μετά το χωρισμό, διαβίωση των μελών της οικογένειας, δεν παύουν να υφίστανται και μετά την έκδοση διαζυγίου. Δε συμφωνούμε ότι το Άρθρο 14 του Ν. 232/91 περιορίζει την ισχύ διαταγμάτων που εκδίδονται βάσει του Άρθρου 17 του Ν. 23/90 σε τριετή περίοδο μετά τη διακοπή της συμβίωσης ή τη λύση του γάμου που μπορεί να συμβεί και νωρίτερα. Το αντικείμενο του Άρθρου 14 είναι αποκλειστικά η ρύθμιση της συμμετοχής των συζύγων στην αύξηση περιουσίας που επέρχεται μετά το γάμο. Με το Άρθρο 14 προσδίδεται μορφή νομικού δικαιώματος (statutory right) σε πτυχές του δικαιώματος που κτάται κατά το δίκαιο της επιείκειας (Equity) για συμμετοχή σε αύξηση περιουσίας η οποία συντελείται και με τη συνεισφορά προσώπου που δεν είναι ο ιδιοκτήτης του αντικειμένου ή της ακίνητης περιουσίας [βλ. *Miltiadous v. Miltiadous* (1982) 1 C.L.R. 797]. Το Άρθρο 14 αναφέρεται αποκλειστικά στα θέματα τα οποία πραγματεύεται και δεν περιορίζει με οποιοδήποτε τρόπο τη δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 17 του Ν. 23/90. Η περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων εξάλλου, η οποία διακηρύσσεται με το Άρθρο 13 του Ν. 232/91, αφήνει και πάλι αμετάβλητη τη δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 17 του Ν. 23/90.

Κρίνουμε ότι το Οικογενειακό Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να επιληφθεί του αντικειμένου της θεραπείας (B), βάσει των προνοιών του Άρθρου 17(2) του Ν. 23/90, σε όποιο βαθμό το αίτημα αφορά τα αναγκαία για τη διαβίωση μετά τη διάσπαση του γάμου της αιτήτριας και των θυγατέρων του ζεύγους και, βάσει του Άρθρου 17(3) του ίδιου νόμου σε όποιο βαθμό αφορά την κατανομή κινητών που ανήκουν και στους δυο. Το διαζύγιο δεν αποστέφθηκε την αίτηση του αντικειμένου της. Περαιτέρω, η αρμοδιότητα δικαστηρίου να επιληφθεί επίδικου θέματος, κρίνεται με αναφορά

στο χρόνο που εγείρεται το ζήτημα ενώπιον του δικαστηρίου.

5 Η δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου κάτω από το
 εδάφιο (2) του Άρθρου 17 του Ν. 23/90, εκτείνεται στην επίλυση
 κάθε θέματος που άπτεται της κινητής περιουσίας των συζύγων
 που μπορεί ν' αποτελέσει το αντικείμενο διαταγής κάτω από τις
 10 πρόνοιές του, περιλαμβανομένης και της ιδιοκτησίας κινητών.
 Διαφορετικά, διαφωνία των μερών ως προς την ιδιοκτησία κι-
 νητών που μπορεί ν' αποτελέσουν αντικείμενο ρύθμισης κάτω
 από το Άρθρο 17(2), θα καθιστούσε ανενεργό τη δικαιοδοσία
 του δικαστηρίου. Δικαιοδοσία η οποία παρέχεται για την επί-
 λυση διαφορών, επεκτείνεται σε κάθε θέμα, η λύση του οποίου
 είναι απαραίτητη για την άσκησή της.

15 Τα γεγονότα που στοιχειοθετούν τις θεραπείες (Α) και (Β) εί-
 ναι τα ίδια. Και οι δυο θεραπείες αναφέρονται στη χρήση των
 απαραίτητων [Άρθρο 17(2)] και την κατανομή κινητών που ανή-
 κουν και στα δυο μέρη [Άρθρο 17(3)]. Η θεραπεία (Α) έχει ως
 20 αντικείμενο την έκδοση επιτακτικού διατάγματος, επικουρικού
 του αιτήματος, για τη χρήση κινητής περιουσίας μετά τη διακο-
 πή της συμβίωσης. Το Άρθρο 16(1) του Ν. 23/90 προβλέπει ότι
 στην ενάσκηση των δικαιοδοσιών τους τα οικογενειακά δικα-
 στήρια έχουν τις εξουσίες που διαλαμβάνονται στο Τέταρτο Μέ-
 25 ρος του περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960 (Ν. 14/60). Μεταξύ
 άλλων, παρέχεται στο Οικογενειακό Δικαστήριο η εξουσία έκ-
 δοσης απαγορευτικού διατάγματος (παρεμπίπτον, διηνεκές ή
 προστακτικό). Παρέχεται εξουσία στο Οικογενειακό Δικαστή-
 ριο, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, στο πλαίσιο άσκησης των δι-
 30 καιοδοσιών του, να εκδώσει απαγορευτικά διατάγματα σύμφω-
 να με το Άρθρο 32(1) του Ν. 14/60.

35 Το αντικείμενο της θεραπείας "Γ", αυτοκίνητο εγγεγραμμένο
 επ' ονόματι της εφεσείουσας, δεν αποτελεί οικιακό αντικείμενο η
 χρήση του οποίου μπορεί να καταμερισθεί βάσει του Άρθρου 17(2)
 ή κινητή περιουσία που ανήκει και στους δυο, η χρήση της οποίας
 μπορεί να κατανεμηθεί δυνάμει του Άρθρου 17(3). Η θεραπεία
 "Γ", όπως θεμελιώνεται από τα γεγονότα που στοιχειοθετούν το
 αίτημα, συναρτάται αποκλειστικά με την προστασία των περιου-
 40 σιακών δικαιωμάτων της εφεσείουσας και επομένως εκφεύγει της
 δικαιοδοσίας του Οικογενειακού Δικαστηρίου. Το ίδιο μπορεί να
 λεχθεί και για την ανταπαίτηση παρόλο που η δικαιοδοσία του Οι-
 κογενειακού Δικαστηρίου να επιληφθεί της ανταπαίτησης δεν
 αποτέλεσε επίδικο θέμα της έφεσης ούτε και συζητήθηκε.

Διαφορετική θα ήταν η απόφαση αν το αντικείμενο της θεραπείας “Γ” ήταν η χρήση του αυτοκινήτου στο πλαίσιο κατανομής κοινής κινητής περιουσίας. Σ’ εκείνη την περίπτωση, το Οικογενειακό Δικαστήριο θα ήταν αρμόδιο, σε περίπτωση διαφωνίας των μερών ως προς την κατανομή, να επιληφθεί του θέματος [Άρθρο 17(3)]. 5

Το αποτέλεσμα στο οποίο καταλήγουμε, αποστερεί την αντίθεση του αντικειμένου της ως προς το μέρος της αίτησης που αφορά τη θεραπεία “Α” όχι όμως ως προς τη θεραπεία “Γ”. Σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση *Ελληνική Τράπεζα Ατδ* (1994) 1 Α.Α.Δ. 87, μόνο σε περιπτώσεις συντρέχουσας δικαιοδοσίας παρέχεται η δυνατότητα αναστολής διαδικασίας ενώπιον ενός δικαστηρίου και παραπομπή του θέματος για εκδίκαση από άλλο δικαστήριο. Ο όρος “δικαστήριο”, στο πλαίσιο των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας, περιορίζεται σε αρμόδιο δικαστήριο. Εφόσον δικαστήριο είναι αναρμόδιο να επιληφθεί διαφοράς, στερείται δικαιοδοσίας να προβεί στην έκδοση οποιασδήποτε διαταγής σε σχέση με αυτή. 10
15
20

Η έφεση επιτρέπεται εν μέρει. Η αίτηση της εφεσείουσας παραπέμπεται στο Οικογενειακό Δικαστήριο για την εκδίκαση του μέρους που σχετίζεται με τις θεραπείες “Α” και “Β”.

Η αντίθεση επιτυγχάνει ως προς τη θεραπεία “Γ”. Το Οικογενειακό Δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να επιληφθεί του αντικειμένου της θεραπείας “Γ” η οποία και απορρίπτεται. 25

Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

30

Η έφεση και η αντίθεση επιτυγχάνουν εν μέρει.